

транспортну та його розвитку, більш повне використання транзитного потенціалу України, прискорення темпів євроінтеграції України.

УДК 658.23:656.2

ІНТЕГРАЦІЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ В СВІТОВУ ТРАНСПОРТНО- ЛОГІСТИЧНУ СИСТЕМУ

Дикань В.Л., д.е.н., професор (УкрДУЗТ)

На сьогодні продовжується активний розвиток інтеграційних процесів у всіх сферах діяльності людства. Найактивніший вплив на інтеграцію економіки має комунікаційна система країн. Сьогодні світова спільнота інтенсивно формує єдиний транспортний комплекс, використовуючи просторове розташування і ресурсний потенціал держав і забезпечуючи при цьому їх інтегральне обслуговування. Найбільш виражені дані тенденції в Європі, де створення різних міждержавних об'єднань спричинило собою глибинну інтеграцію транспортних систем країн ЄС і суміжних держав, а також необхідність вироблення нової загальноєвропейської транспортної політики. Ця політика отримала швидке визнання і була організаційно оформлена в документах транспортних органів країн ЄС, що утілилися спочатку в системі транс'європейських транспортних осей (декларація Комітету міністрів транспорту країн ЄС, 1983 рік); потім в систему інтермодальних транспортних мостів (1-ша Загальноєвропейська конференція з транспорту. Прага, 1991 рік); і, нарешті, у системі міжнародних транспортних коридорів (або пан'європейських транспортних коридорів) (2-га Загальноєвропейська конференція з транспорту. Греція, о. Крит, 1994 рік.) і транс'європейської транспортної мережі TEN-T.

В найближчому майбутньому пріоритетним буде формування транспортних коридорів між західноєвропейськими і азійсько-тихоокеанськими промисловими і транспортними центрами. Значна протяжність

транспортних комунікацій України із заходу на схід сприяє створенню оптимальних умов для перевезення вантажів і пасажирів, що є сприятливим для розвитку вітчизняного залізничного транспорту через вигідне географічне положення України, територією якої проходять 3 залізничних транспортних коридори – № 3, 5, 9 та міжнародний транспортний коридор ТРАСЕКА (Європа – Кавказ – Азія). Крім того, через українські порти Ізмаїл і Рені здійснюється взаємодія з пан'європейським коридором №VII по річці Дунай. В рамках Організації співробітництва залізниць мережа «критських» коридорів доповнена новими маршрутами і включає сім коридорів, які проходять територією України: № 3, 4, 5, 7, 8, 10, 12. Два мультимодальних коридори, які входять до транс'європейської транспортної мережі TEN-T (оновленої Транс'європейської транспортної мережі ЄС) мають своє закінчення на кордоні з Україною: «Середземноморський коридор» (RFC № 6), який має своє закінчення на кордоні Угорщини з Україною (ст. Захонь) та «Східний коридор» (RFC № 9) (наразі працює його «Чесько-Словацька» частина), який має своє закінчення на кордоні Словаччини з Україною. В цілому Україна бере активну участь у формуванні єдиної європейської транспортної мережі. На сьогодні завершено формування транспортно-логічної системи з країнами сусідами ЄС, узгоджені пріоритетні залізничні та автомобільні транспортні маршрути, проводиться активна робота по включенню внутрішніх водних шляхів України в Транс-Європейську транспортну мережу TEN-T.

Необхідно враховувати і те, що Україна вийшла на новий рівень взаємин з Європою – ратифіковано Угоду про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Формування зони вільної торгівлі між Україною і країнами-членами ЄС відкриває для нас не тільки нові можливості, а й формує нові виклики до створення відповідних умов для вільного переміщення товарів, послуг і робочої сили.

Безумовно ефективна організація міжнародних перевезень – одна з основ стабільного розвитку торговельно-економічних відносин. Разом з тим, слід враховувати й те, що протягом останніх десятиліть для світової економіки характерне

посилення інтернаціоналізації та глобалізації виробництва, що, в свою чергу, призводить до необхідності формування єдиних транспортно-логістичних систем. А формування єдиного економічного простору, світового ринку капіталів, товарів і послуг, робочої сили – ставить нові завдання за рівнем забезпечення потреб в перевезеннях, у частині підвищення їх організаційного і технічного здійснення.

Роль залізничного транспорту у сьогочасних умовах глобалізації та формування міжнародної транспортно-логістичної системи полягає в наступному:

- по-перше, сприяє поглибленню інтеграційних процесів і глобалізації міжнародних зв'язків, реалізує трансконтинентальні торговельні зв'язки країн: розвиток системи залізничних МТК і створення нових сухопутних маршрутів забезпечило формування глобального транспортного простору та збільшення взаємозалежності країн, розширення торговельних кордонів;

- по-друге, виступає імпульсом для розвитку національних економік: збільшення транзитних залізничних потоків забезпечує зростання доходів галузі та сприяє збільшенню бюджетних платежів. Одночасно, потреба в їх обслуговуванні вимагає підтримки техніко-технологічної бази залізничного транспорту на високому рівні, що і задовольняється за рахунок внутрішніх виробництв. Це сприяє зростанню обсягів промислового виробництва та завантаженню виробничих потужностей підприємств;

- по-третє, забезпечує скорочення розриву між виробництвом і споживанням: розвиток високошвидкісного залізничного руху, мультимодальних (контейнерних) перевезень і транспортно-логістичної інфраструктури і технологій забезпечило прискорення просування продукції та скорочення термінів її доставки, а відповідно, і забезпечило баланс інтересів виробників і споживачів;

- по-четверте, сприяє активізації інноваційних процесів і розвитку інтелектуального капіталу: задоволення потреби в покращенні техніко-технологічного оснащення залізниць відбувається за рахунок виконання НДР (інноваційної діяльності), що сприяло появі нових технологій, видів

рухомого складу і матеріалів, а відповідно, і забезпечило використання та розвиток інтелектуального капіталу;

- по-п'яте, виступає сферою підвищення сервісного обслуговування та розвитку експорту транспортних послуг: перетворення залізничного транспорту в інтегрованого оператора перевезень з розвитком відповідної транспортно-логістичної інфраструктури забезпечило розширення портфеля послуг залізниць і створило можливість комплексного обслуговування споживання в особі однієї компанії;

- по-шосте, сприяє розвитку кадрового потенціалу та зміні соціальних стандартів: реалізація ряду інфраструктурних проєктів супроводжується створенням додаткових робочих місць, що забезпечує зниження рівня безробіття, підвищення соціальних стандартів життя і зміну структури виробничого персоналу. Одночасно їх реалізація сприяє підвищенню мобільності населення та освоєнню нових територій.

Однак, для забезпечення безперешкодного трансконтинентального транзиту необхідно зняти бар'єри як чисто технічного характеру (єдине інформаційне поле, впровадження нових технологій організації та управління перевізним процесом, застосування сучасного рухомого складу), так і адміністративного (адаптація різної правової основи перевізного процесу, максимальне спрощення формальностей при перетині державних кордонів, формування взаємовигідних технологічної та тарифної політики).

Таким чином, сучасні особливості розвитку світового господарства вказують на трансформацію існуючих транспортних зв'язків у межах Євразійського регіону та залучення національних транспортних мереж у єдину світову транспортно-логістичну систему, що формується на основі єдиних стандартів і правил перевезень. Вирішальна роль у забезпеченні своєчасності і надійності перевезень належить залізничному транспорту, який нині й важливою складовою світової транспортно-логістичної системи та виступає елементом формування об'єктів міжнародної транспортно-логістичної інфраструктури.